

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Mongolská republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

A) Základná charakteristika hospodárstva

Základ mongolského hospodárstva a priemyselnej výroby tvorí primárne ťažobné odvetvie. Na území tejto krajiny sa nachádza až 69 druhov nerastov, vzácnych hornín a zemín (meď, uhlie, zlato, molybdén, fluorit, urán, cín, volfrám, fosfáty, nikel, zinok, striebro, železná ruda). Ďalej ide najmä o zdroje uhlia, medi, železnej rudy, zinku a zlata. Zásoby uhlia v Mongolsku sa odhadujú na 162 mld. ton, pričom ročná celosvetová spotreba je približne 5,8 mld. ton. Aktuálne je preskúmaných iba 27% mongolského územia. Podľa MMF má Mongolsko doteraz nevyužitú ložiská nerastných surovín v celkovej hodnote 1,3 bil. USD. Nosným je najmä ťažba a obohacovanie medenej rudy pri meste Erdenet. V zásade mongolská ekonomika už tradične vychádzala z chovu zvierat a poľnohospodárstva.

Export krajiny je založený na nerastnom bohatstve a poľnohospodárskych produktoch. Medzi ne patria hlavne medené a molybdénové rudy a ich koncentráty, vlna, drevo, surové kože, mäso a oblečenie. Mongolsko importuje palivá (benzín, nafta, minerálne oleje), osobné a nákladné vozidlá, ich súčiastky, stavebné stroje a mechanizmy, pšeničnú múku, nápoje, tkaniny a elektrickú energiu.

Mongolská ekonomika sa orientuje na prílev investícií, najmä do sektoru ťažby nerastných surovín a v ostatnom období rozvíja tiež turistický priemysel. S cieľom zlepšovania hospodárskej a sociálnej situácie v krajine, vláda zabezpečuje modernizáciu a rekonštrukciu infraštruktúry nevyhnutnú pre rozvoj obchodu. Dôležitým projektom je výstavba novej elektrárne pre hlavné mesto, budované sú tiež diaľničné prepojenia všetkých provinčných centier s Ulánbátarom, s významnými baňami, železničné trate (Altanbulag – Zamin-Uud, resp. Ukhaa Khudag – Gashuun Sukhait) a nové medzinárodné letisko v Ulanbátare.

Prioritu má výstavba veľkých energetických projektov ako sú rafinérie, technológie na skvapalňovanie uhlia, resp. produkcia zemného plynu. Rozvoj zaznamenávajú aj obnoviteľné zdroje energie (predovšetkým hydroenergetika), krajina začala tiež produkovať prvé bioetanolové palivo. Vzhľadom na obrovské zásoby uránu Mongolsko začína rozvíjať spoluprácu v oblasti jadrovej energetiky. V septembri 2009 získalo členstvo v rade riaditeľov MAAE (2009-2011). V priebehu ďalšieho obdobia podpísalo dohody o spolupráci pri využívaní rádioaktívnych minerálov na mierové účely s Francúzskom, Japonskom, Ruskom, Indiou a Čínou.

Ekonomický rast krajiny v období **1991-2016 bol priemerne 5,57% HDP** s miernym poklesom ku koncu roka 2016, avšak s **následným rastom 5,1% v roku 2017**. **V priebehu roka 2018** sa ekonomický rast **vyšplhal na 6,9%**. Najvyšší rast ekonomika dosiahla v 4Q 2011 (17,5%), najväčší prepad v 4Q 1992 (-9,30%).

Rast mongolského HDP sa predpovedal v dvojčiferných číslach až do roku 2020 a to vďaka tržbám z ložiska medi a zlata Oyu Tolgoi, ktoré vlastní spoločnosť Rio Tinto. Optimizmus pridávali aj tržby z uhoľnej bane Tavan Tolgoi. Dôvera medzinárodných investorov bola podlomená po tom, ako na mŕtvom bode zastali rokovania o zmene vlastníckej zmluvy Oyu Tolgoi (nálezisko má hodnotu 6 mld. USD). Súčasná vláda považuje obnovenie dôvery investorov a oživenie ekonomiky za svoju najvyššiu prioritu, ale má ťažkosti oživiť hospodárstvo vzhľadom na veľké poklesy priamych zahraničných investícií, rastúci zahraničný dlh a značný rozpočtový deficit. V máji 2017 Mongolsko získalo balík finančných prostriedkov vo výške 5,5 miliárd dolárov od Medzinárodného menového fondu a veľkého množstva medzinárodných veriteľov, čo by malo zlepšiť dlhodobú fiškálnu a hospodársku stabilitu Mongolska, kým Ulánbátar môže pokračiť v reformách dohody, ako je konsolidácia vládnych pod- súvahových záväzkov a rehabilitáciu mongolského bankového sektoru.

Mongolsko uviedlo 1. novembra 2013 do života nový zákon o zahraničných investíciách. Zákon obsahuje zvýhodnenie pre súkromných investorov, ktorí už nebudú potrebovať povolenie štátu k investovaniu do strategických odvetví národného hospodárstva. Druhý veľký rozdiel oproti starému zákonu je ukotvenie fixných daní od 5 do 22 rokov (certifikát daňovej stability).

Mongolsko je po ČLR druhým najväčším držiteľom zásob vzácnych kovov na svete. Odhaduje sa, že má 31 mil. ton, čo je približne 16,8% svetových zásob. Vo februári 2011 Mongolsko vytvorilo spoločný podnik s americkou spoločnosťou Green Technology Solutions, s cieľom dodávky čistých banských technológií pre ťažbu vzácnych rúd pre dodávky na trhy v USA, Japonsku a Južnej Kórei.

Polnohospodárska produkcia, podieľajúca sa na tvorbe pätiny HDP štátu, zamestnáva 35% obyvateľstva. Z veľkej väčšiny ju tvorí živočíšna výroba, pričom orná pôda pokrýva iba 0,8 % rozlohy krajiny. V krajine sa realizuje najmä chov hovädzieho dobytku, oviec, kôz, tiav a koní, pestuje sa pšenica, jačmeň, zelenina a ďalšie krmivá. V priemysle sa orientuje na produkty pre konečných užívateľov, najmä z kašmíru, kože a kožušín.

Základné makroekonomické ukazovatele

V roku 2018 zaznamenalo Mongolsko rast HDP na úrovni 6,9%, ktorý rástol druhý rok po sebe, v roku 2017 bol rast 5,1%. Mongolsko dlhodobo čelí nevyrovnanému rastu svojej ekonomiky za posledných päť rokov, v roku 2014 dosiahlo vrchol rastu 7,9%, následne rast klesol v roku 2015 na 2,4% a v roku 2016 0%. Odhad rastu HDP podľa Ázijskej rozvojovej banky a Medzinárodného menového fondu na ďalšie roky je pozitívny 2019 – 6,6% a 2020 – 6,3%. Oživenie hospodárstva v posledných dvoch rokoch bolo dosiahnuté najmä v dôsledku zvyšovania produkcie nerastných surovín, vývozu a zlepšenia svetových cien komodít. Ťažba uhlia zaznamenala medziročný nárast o 63,1% v dôsledku rastúceho dopytu Číny, ktorá v roku 2017 nahradila severokórejské uhlie mongolským uhlím kvôli sankciám proti Severnej Kórei. Rast bol podporený aj dohodou o úveroch vo výške 5,5 mld. USD, dosiahnutou s Medzinárodným menovým fondom a ďalšími veriteľmi vo februári 2017. **Mongolská ekonomika je závislá na výkonnosti čínskej ekonomiky, ktorá pohlcuje až 90% mongolského exportu.** Ekonomiku však negatívne môžu ovplyvniť výkyvy cien surovín na svetových trhoch a politická nestabilita. Miera inflácie v posledných rokoch značne kolísala, pričom v roku 2018 vyskočila na hodnotu 6,9%.

V Mongolsku má viac ako **3 milióny obyvateľov** a **HDP na obyvateľa** v roku 2018 bolo **4071 USD**. **Miera nezamestnanosti** v Mongolsku v posledných rokoch postupne mierne klesala, po náraste v roku 2015 až na 11,1%, v roku 2016 klesla až pod hranicu 10% na 9,1%, 7,3% v roku 2017 **s pokračujúcim poklesom na 6,6% v roku 2018**. V rebríčku **konkurencieschopnosti**, ktorý zostavuje Svetové ekonomické fórum (WEF), sa Mongolsko umiestnilo na **99. pozícii zo 140 porovnávaných ekonomík**. **Stupeň exportného rizika** podľa OECD je dlhodobo **6/7**.

Základné makroekonomické ukazovatele v rokoch 2014-2018, odhad 2019-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	*2019	*2020
Rast HDP (%)	7,9	2,4	0	5,1	6,9	6,6	6,3
Hrubý domáci produkt (mil. USD)	12196	11718	11031	11490	11490	NA	NA
HDP na obyvateľa (USD)	4169	3946	3704	3656	4071	3951	4142
Miera inflácie (%)	12,9	5,9	3,4	3,0	6,9	8,4	7,4
Miera nezamestnanosti (%)	7,7	9,1	7,7	7,3	6,6	8,8	8,3
Bilancia bežného účtu (mil. USD)	537,6	872,3	1559,4	1865	1137	NA	NA

Menový kurz MNT/USD	1888,44	1995,51	2042	2422	2617	2660	2684
Menový kurz MNT/EUR	2295,40	2181,19	2676	2907	2820	NA	NA
Počet obyvateľov (mil.)	2,924	2,977	3,027	3,119	3,238	3,200	3,200
Konkurencieschopnosť	98/144	104/140	102/138	101/137	99/140	NA	NA
Exportné riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	6/7	NA	NA
Index priemyselnej produkcie	115,2	157,0	154,2	154,4	NA	NA	NA
Devízové rezervy (mil. USD)	1649,9	1675,2	1296,3	2291	3500	NA	NA
Saldo štátneho rozpočtu (% ku HDP)	-54,7	-77,47	-72	-72,7	NA	NA	NA
Zahraničná zadlženosť (% ku HDP)	171,7	186,3	209	NA	220,9	NA	NA

Zdroj: Mongolský štatistický úrad, Svetová banka; www.nso.mn, www.mongolbank.mn, OECD, WEF, Tradingeconomics

B) Hlavné odvetvia hospodárstva

Ťažobný priemysel

Ťažba nerastných surovín zostáva najdôležitejšou oblasťou národného hospodárstva krajiny. Mongolská vláda rozhodla, že práve tento sektor bude predstavovať kľúčovú oblasť spolupráce so zahraničnými krajinami. Odhaduje sa, že mongolské zásoby nerastných surovín pokrývajú 25% územia krajiny. Mongolsko čoraz viac priťahuje pozornosť Ruska a ČĽR, ako aj ďalších zahraničných investorov, ktorí majú záujem o využívanie nerastného bohatstva. Uzatvorenie dohody v októbri 2009 s konzorciom Turquoise Hill/Rio Tinto týkajúcej sa ťažby medi a zlata malo predstavovať zrýchlenie hospodárskych zmien. Avšak súčasná vláda sa v súčasnosti snaží o revíziu dohody a spätné odkúpenie podielu zahraničného konzorcia v mongolskej ťažobnej spoločnosti.

Za posledných 5 rokov bolo investovaných do ťažobného sektora až 80% priamych zahraničných investícií.

V roku 2018 vzrástol ťažobný priemysel (ťažba ropy, zlata, medi, konc. molybdénu) medziročne o 21%.

Poľnohospodárstvo

V rámci politiky rozvoja vidieka si mongolská vláda kladie za cieľ zastavenie poklesu a zlepšenie marketingu poľnohospodárskej produkcie, vypracovanie riešení následkov prírodných katastrof, realizovanie pozemkovej reformy, ochranu životného prostredia a zlepšenie vidieckej infraštruktúry.

Živočišná výroba tvorí 70% celkovej produkcie v sektore poľnohospodárstva. Chov hospodárskych zvierat sa rozširuje a produkcia je závislá od prírodných podmienok, predovšetkým v zimných obdobiach.

V poľnohospodárstve je v Mongolsku zamestnaných 30% ekonomicky aktívneho obyvateľstva, jeho podiel na HDP je okolo 14%. Živočišná výroba je okolo 70% z celkovej produkcie sektora. V roku 2018 dosiahli počty hospodárskych zvierat 66,4 mil. kusov. Ovce a kozy tvoria až 90% z celkového množstva. Mongolsko sa snaží o zvýšenie exportu mäsa,

avšak drvivá väčšina spracovateľov nie je schopná dodržať veterinárne a hygienické podmienky od kľúčových partnerov a to Ruskej federácie a Čínskej ľudovej republiky.

V Mongolsku je obmedzené množstvo kravského mlieka, čo je spôsobené extenzívnou formou chovu (pastierstvom). Veľké spoločnosti s podporou štátu sa pomaly začínajú orientovať na rozvoj produkcie mlieka prostredníctvom ustajnenia. Pre slovenské podniky sa tu môžu otvárať príležitosti vo forme budovania uzavretých chovov na mlieko a mäso, zaistenia krmných plodín a zmesí, rovnako tak investície do spracovania mlieka a mäsa, udiarní a baliarní. Ďalšie príležitosti sa pre slovenských podnikateľov môžu otvárať v oblasti zavádzania sanitárnych, fyto-sanitárnych a veterinárnych opatrení.

Hlavným vývozným artiklom v tomto sektore je kašmír. Vyrába sa taktiež ovčia vlna a koža, hovädzia a kozia koža.

Pozitívny obrat nastal v pestovaní obilnín. Po implementácii programu „Celina 3“ sa Mongolsko vymanilo z dlhodobej závislosti na dovoze pšenice z Ruska a Kazachstanu.

Služby

Najrýchlejšie sa rozvíjajúcou oblasťou služieb je cestovný ruch a oblasť verejného stravovania. Ďalšími zložkami tohto sektoru, ktorý tvorí 30-40% HDP je obchod, doprava, vzdelávanie, verejná administratíva, finančné služby, zdravotníctvo, sociálne služby a hotelierstvo.

Mongolsko je atraktívna novo objavovaná turistická destinácia, ktorej rozvoj považuje vláda za jednu z priorít rozvoja ekonomiky a v súčasnosti podporuje agentúry a programy na rozvoj tohto sektoru. Vzhľadom na zložité podmienky pre individuálnych cestovateľov prevláda organizovaná turistika. Najnavštevovanejšími miestami sú hlavné mesto Ulánbátar, prírodná rezervácia Tereldž, staré hlavné mesto Char Chorin a púšť Gobi na juhu krajiny.

Infraštruktúra

Železnice: rozvoj ťažobného priemyslu v krajine so sebou prináša nároky na budovanie dopravnej infraštruktúry v krajine. Pre rozvoj mongolskej ekonomiky je kľúčová práve železničná infraštruktúra. Chrbtovou kosťou dopravy sú železnice, ktoré však spájajú iba najvýznamnejšie mestské centrá štátu s Ruskou federáciou a Čínou. Najdôležitejšou traťou je Ulánbátarská železnica spájajúca tri najväčšie priemyselné centrá – Ulánbátar, Darkhan a Erdenet. V krajine je 1815 km železničných tratí, ktoré sa budú rozširovať v niekoľkých fázach, celkovo až o 5 tisíc km. Mongolsko si stanovilo cieľ do roku 2030 dosiahnuť 200%-ný nárast ročného objemu prepraveného nákladu v rámci tranzitu medzi Ruskou federáciou a ČĽR.

Výstavba nových železničných trás je v záujme ťažobných spoločností, ktoré sú väčšinou aj samotnými investormi. Ide napríklad o 270 km dlhú nákladnú železničnú komunikáciu na prepravu koksovateľného uhlia z ložiska v Tavan Tolgoi v južnej časti púšte Gobi na hraničný prechod s ČĽR. Rovnako sa pripravuje realizácia 240 km železničného prepojenia Ukhaa Khudag po Gashuun Sukhait (hraničný prechod s ČĽR), ktoré bude realizovať spoločnosť Mongolia Mining Corp.

Cesty: cestná sieť je nedostatočne rozvinutá. Cesty sú zlej kvality, iba približne 1600 km ciest má spevnený povrch. Určité problémy pretrvávajú u dodávok pohonných hmôt. Rozhodnutím mongolského parlamentu bol 24. júna 2010 prijatý Nový strednodobý rozvojový program, ktorého cieľom je, okrem iného, vybudovanie 5 572 km cestných komunikácií. V rámci programu na podporu výstavby mongolská vláda 1. januára 2012 rozhodla o poskytovaní *zvýhodnených* stavebných úverov s úrokom 6% p.a.

Civilná letecká doprava: národná letecká spoločnosť MIAT je zadĺžená. Vzhľadom k rozlohe krajiny je rozvoj leteckej infraštruktúry prioritou mongolskej vlády. O jej význame svedčí i to, že krajina má samostatné ministerstvo infraštruktúry, ktoré má široký okruh pôsobnosti. Do tejto oblasti smeruje 70% zahraničnej pomoci a 60% rozpočtových investícií. Napriek tomu je tento sektor stále veľmi slabo rozvinutý. 23. apríla 2012 začala výstavba nového medzinárodného letiska v Ulanbátare (60 km za mestom) s prepravnou ročnou kapacitou 1,65 mil. cestujúcich resp. 11900 ton v rámci nákladnej leteckej prepravy. Dodávku investície v celkovej hodnote

358 mil. USD realizovali japonské stavebné spoločnosti, termín dokončenia bol stanovený na rok 2017, do prevádzky ho mali uviesť v roku 2018, ale nakoniec bol termín otvorenia predĺžený do roku 2019.

C) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

Mongolsko je členom v nasledovných medzinárodných organizáciách:

ADB, ARF, CD, CICA, CP, EBRD, EITI (compliant country), FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (NGOs), ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, MINURSO, MONUSCO, NAM, OBSE, OPCW, OSCE, SCO (observer), UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNISFA, UNMISS, UNWTO, UPU, WCO, WHO, WIPO, WMO, WTO.

Účasť krajiny na mnohostranných zmluvách a dohodách

WHO, WMO, Universal Postal Union, ITU, ILO, IAEA, WIPO, ICAO, World Tourism Organization, IFAD, International Maritime Organization, International Seabed Authority, International Tribunal for the Law of the Sea atď.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

A) Podnikateľská legislatíva

Napriek tomu že mongolský trh v poslednom desaťročí prešiel značným vývojom, je stále neštandardný a nerozvinutý. Vzhľadom k malému počtu obyvateľov a veľkej rozlohe krajiny je hlavné mesto jedinou koncentrovanou oblasťou s rozvinutým trhom. Problematická je aj doprava tovaru do Mongolska. Časté sú prípady vykrádania kontajnerov. V krajine nie je rozvinutá obchodná sieť. Mongolské subjekty sú podkapitalizované v dôsledku čoho prakticky nie sú schopné odoberať finančne náročnejšie dodávky oproti plnej platbe v hotovosti. Mongolský bankový systém síce vykazuje zlepšenie, stále je však značne nerozvinutý a neštandardný. Vzhľadom k trhovým rizikám sa len veľmi ťažko získavajú garancie na úverovanie vývozu. Platobná morálka je väčšinou neuspokojivá. Slovenské spoločnosti v mnohých prípadoch nie sú schopné pri väčších dodávkach konkurovať podmienkam, ktoré môžu poskytnúť firmy z Japonska, Južnej Kórei, Nemecka a pod., ktoré umožňujú odklad a iné zvýhodnené formy predaja (napr. mäkký úver 0,2% p.a. na 40 rokov poskytnutý japonskou vládou pri výstavbe letiska v Ulanbátare).

Mongolsko uviedlo 1. novembra 2013 do života nový zákon o zahraničných investíciách. Zákon obsahuje výhodu pre súkromných investorov, ktorí už nebudú potrebovať povolenie štátu k investovaniu do strategických odvetví národného hospodárstva. Druhý veľký rozdiel oproti starému zákonu je ukotvenie fixných daní od 5 do 22 rokov /certifikát daňovej stability/.

Mongolská vláda vyhlásila tender na vybrané priemyselné projekty, ktoré majú umožniť vzrast exportu a nahradiť importy v nasledujúcich rokoch.

Daňový systém

Dane sú rozdelené na priame a nepriame (DPH, spotrebná daň), štátne a miestne. Všeobecne platí, že mongolskí rezidenti (FO aj PO podľa definície) podliehajú zdaneniu na svoje celosvetové príjmy, zatiaľ čo nerezidenti iba na príjmy generované v Mongolsku.

Dane z príjmov právnických osôb (PO)

Dane z príjmov PO ošetruje The Corporate Income Tax (CIT) law a je uplatňované na:

- ekonomické subjekty vytvorené na základe mongolských zákonov;
- zahraničné ekonomické subjekty, ktoré majú svoju centrálu v Mongolsku; a
- zahraničné ekonomické subjekty, ktoré získali príjmy zo svojich zdrojov v Mongolsku inak ako vyššie uvedené prípady.

Do roku 2013 nebolo možné, aby zahraničná spoločnosť mala v Mongolsku zdaniteľné aktivity. S novelizáciou tzv. Taxpayers' Registration Regulation z 12. júna 2013, môžu teraz daňové úrady registrovať a vystavovať certifikáty daňového platcu pre "permanent establishment (PE)". PE zahraničného právneho subjektu je povinný sa zaregistrovať ako daňový platca do 30 dní od začatia aktivít v Mongolsku. Súčasná legislatíva je však pomerne nejasná v spôsobe zdaňovania PE.

Zdaniteľné príjmy PO spadajú do troch kategórií:

- príjmy z obchodných aktivít, predaja práv, podielov, kurzových rozdielov
- príjmy z vlastníctva zdrojov - nájmy, royalties (poplatky v ťažobnom sektore), dividendy a úroky
- príjmy z predaja hmotného a nehmotného majetku (okrem vlastníckych podielov vo firmách).

Daň z príjmov PO má tri sadzby - 1%, 10% alebo 25%

- 1% sadzba sa uplatňuje u spoločností, ktoré dosahujú ročné príjmy do 1,5 mld. MNT (približne 625 tis. USD) a podnikajú v jednej z nasledujúcich oblastí (potravinárska výroba, výroba textilu a odevov, produkcia stavebných materiálov či v poľnohospodárstve);
- 10% sadzba sa aplikuje na prvé 3 mld. MNT príjmov v danom roku; a
- 25% sadzba sa aplikuje na príjmy presahujúce 3 mld. MNT. V tomto prípade je daň 300 mil. MNT plus 25% z príjmov presahujúcich 3 mld. MNT.

Určité typy príjmov sú zdanené inými sadzbami, napr. :

Dividendy (10%), Royalties (10%), Úroky (10%), lotérie, stávky (40%), predaj nehnuteľného majetku (2%) a predaj práv (30%), príjmy z aktivít v Mongolsku daňového platiteľa, ktorý nie je v Mongolsku rezidentný (20%).

Spotrebná daň

Spotrebná daň sa platí z alkoholu, osobných automobilov, cigariet, tabaku a niektorého luxusného tovaru. Zákon taktiež uvaluje daň na hracie zariadenia. Od 1. januára 2012 bola z dôvodu vysokých cien zrušená spotrebná daň na pohonné hmoty.

Daň z nehnuteľného majetku: Sadzba dane je v rozmedzí 0,6% - 1% z hodnoty majetku a je platená ročne. Výška sadzby závisí na lokalite, účelu použitia, trhové dopyte, a pod.

Poplatok za znečisťovanie ovzdušia (Air Pollution Payment): príslušný zákon vstúpil do platnosti v júli 2010. Producenti surového uhlia, dovozcovia rozpúšťadiel či starších automobilov sú predmetom dane.

Daň z pridanej hodnoty

DPH na tovary a služby vyprodukované v Mongolsku a dovezené do Mongolska je jednotná vo výške 10%. Zákon o DPH stanovuje nulovú sadzbu dane a výnimky z platenia dane. Platitelia dane - právnické aj fyzické osoby sú povinní sa registrovať pre účely DPH, ak ich zdaniteľný obrát ročne presahuje 10 mil. MNT. Dobrovoľne sa môžu registrovať, ak ich zdaniteľný obrát presahuje 8 mil. MNT alebo ak investovali v Mongolsku viac ako 2 mil. USD.

Nulovú sadzbu DPH majú nasledujúce položky: export tovaru, medzinárodné dopravné služby, služby poskytované mimo územia Mongolska, služby poskytované zahraničným občanom alebo právnickým osobám neprítomným na území Mongolska počas poskytnutia

služby, služby poskytnuté domácim a medzinárodným leteckým spoločnostiam prevádzkujúcim medzinárodné lety, štátne medaily a mince mongolskej produkcie, export spracované ťažobné produkcie.

Celý rad produktov a služieb sú oslobodené od dane, napr.: lietadlá a náhradné diely civilného letectva, zlato, výsledky vedeckého výskumu, spracované mäso, mlieko a mliečne výrobky, zariadenia a náhradné diely vyrobené a predané v Mongolsku na použitie vo výrobných linkách malých a stredných podnikov, a pod.

Dane z príjmov fyzických osôb (FO)

Daňový platiteľ s trvalým bydliskom (pobytom) v Mongolsku je predmetom dane z príjmov FO zo všetkých (aj z iných krajín) svojich príjmov. Nerezidentný daňový platca (zdržoval sa v Mongolsku menej ako 183 dní v daňovom roku) zdaňuje len príjmy dosiahnuté v Mongolsku v danom daňovom roku. Daň z príjmu FO je proporcionálna vo výške 10% s ročným odpočtom z daňového základu vo výške 84 tis. MNT.

Dividendy a úroky sú zdaňované sadzbou 10%, príjmy z predaja nehnuteľného majetku sadzbou 2%, príjmy z predaja hnutelného majetku sadzbou 10%.

Príspevky zo mzdového fondu:

- dôchodkové poistenie: zamestnávateľ 7%, zamestnanec 7%;
- "benefit" poistenie: zamestnávateľ 1%, zamestnanec 0,8%;
- zdravotné poistenie: zamestnávateľ 2%, zamestnanec 2%;
- poistenie proti úrazu v práci a choroby vznikajúce v súvislosti s prácou: zamestnávateľ 1-2,8%; a
- poistenie nezamestnanosti: zamestnávateľ 0,2%, zamestnanec 0,2%.

U zamestnancov je mesačný strop vo výške 240 000 MNT.

V súvislosti s programom ekonomickej stabilizácie krajiny s účasťou Medzinárodného menového fondus, boli v apríli 2017 prijaté mongolským parlamentom nasledujúce opatrenia:

Od 1. mája 2017 sa zvyšuje o 40-250% spotrebná daň na automobily podľa veku a kubatúry vozidla. Taktiež sa zavádza nová 10% daň z úrokov na sporiacich účtoch. Importné clá na cigarety sa zvyšujú o 20-30%.

Od 1. júla 2017 došlo k zvýšeniu spotrebnej dane na naftu a benzín. S platnosťou od 1. januára 2018 sa bude zvyšovať dôchodkový vek, každý rok o 6 mesiacov. Od januára sa plánuje tiež zvýšenie odvodov do Fondu sociálneho poistenia či zvýšenie dane z príjmov fyzických osôb.

Mongolsko zrušilo v roku 2012 Dohodu o zamedzení dvojitého zdanenia (DTA) so štyrmi krajinami (Spojené arabské emiráty, Kuvajt, Luxembursko a Holandsko). Zmluvy s Holandskom a Luxembursko nie sú platné od 1. januára 2014, zmluva so Spojenými arabskými emirátmi od 1. januára 2015 a s Kuvajtom od 1. apríla 2015.

V prípade neskorého zaplatenia dane je potrebné uhradiť úrok kalkulovaný na dennej báze za obdobie od splatnosti dane po termín jej skutočného uhradenia. V prípade, že je súdne preukázané vyhýbanie sa dani, môže byť tento trestný čin penalizovaný pokutou až do výšky 48 mil. MNT (cca 21 800 eur), konfiškáciou majetku a väzením až do 3 rokov.

Daňové kontroly právnických osôb sú v Mongolsku vykonávané v priemere každé 2-3 roky. Účtovná a daňová dokumentácia musí byť firmami držaná za obdobie posledných 5 rokov. Daňové stimuly existujú v rámci prijatého Zákona o investovaní z r. 2013 v oblasti poľnohospodárstva a ťažobného priemyslu. Ide predovšetkým o oslobodenie od daní,

možnosti využitia zrýchleného odpisovania na daňové účely, prenesenie daňovej straty do ďalších rokov (4 - 8 rokov) a odpočet nákladov na školenie zamestnancov zo zdaniteľných príjmov.

Daňové priznania môžu vyplniť platcovia dane, daňoví agenti alebo ich zástupcovia; musia byť v mongolčine (podporná dokumentácia taktiež) podané papierovo i elektronicky.

Mongolský daňový systém nie je jednoduchý a odporúča sa preto mať daňového poradcu.

V roku 2016 bol ustanovený Hlavný colný a daňový úrad MN, ktorý nahradil Colný úrad MN a Daňový úrad MN. Došlo tiež k spojeniu Registračného úradu MN so Štatistickým úradom MN na Hlavný štátny registračný a štatistický úrad MN.

Hlavný colný a daňový úrad MN sa rozdelil a vznikli opäť dve inštitúcie - Hlavný colný úrad MN a Hlavný daňový úrad MN. Hlavný štátny registračný a štatistický úrad bol tiež rozdelený. Teraz teda existujú Hlavný úrad štátnej registrácie a duševného vlastníctva MN a Národný štatistický výbor MN.

B) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

Ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť podpory zahraničného obchodu je **Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu MN**. Má za úlohu podporovať zahraničný obchod a je zodpovedné za ďalších 5 agentúr, ktoré implementujú obchodné politiky a poskytujú služby spojené s podporou ZO, medzi nimi napr. Foreign Investment and Foreign Trade Agency (FIFTA) a National Center of Standardization and Metrology. Viac informácií je možné nájsť na internetovej stránke <http://www.mfat.gov.mn/>

Centrálne banky Mongolska dozerá nad finančnými prostriedkami vynaloženými na programy podpory vývozu, vrátane vývozných úverov a garancií, dlhodobých pôžičiek, atď.

Mimovládne agentúry – *Mongolian National Chamber of Commerce and Industry (MNCCI)*, ktorá poskytuje množstvo služieb vrátane obchodných zmlúv, certifikátov pôvodu pre EÚ, registráciu patentov a značiek, arbitráž, atď. V posledných rokoch vznikli ďalšie sektorové asociácie, ktoré zbierajú a vyhodnocujú informácie, identifikujú a riešia sektorové problémy a zastupujú dané odvetvie pred vládou. Ide napríklad o *Mongolian Wool and Cashmere Federation*, *Mongolian Meat Exporters Association*, *Mongolian Textile Producers Federation*, *Mongolian Association of Hides and Skins*.

Inštitúcie privátneho sektora – podľa správy UNESCAP–United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific sú jednotlivé *komerčné banky* jediné inštitúcie ktoré *reálne ovplyvňujú tok tovarov*. Väčšina ostatných asociácií alebo agentúr má nedostatočné zdroje a kapacity, alebo je slabo financovaná a personálne zabezpečená. *Trade and Development Bank of Mongolia (TDBM)* je tradične najsilnejšou bankou v oblasti financovania obchodu. Pokrýva vyše 80% bankových služieb Mongolska spojených so zahraničným obchodom - od vystavenia dokumentárnych akreditívov, cez hedging až po exportné financovanie.

C) Verejné obstarávanie

Režim verejného obstarávania je podobný medzinárodnej praxi. Verejné zákazky sú spravidla vyhlasované v HIP, pričom za daný tender zodpovedá príslušný vyhlasovateľ súfaže. Vzhľadom na to, že realizácia projektov na ktoré sú tendre vypísané sa uskutočňuje z prostriedkov donorských krajín či medzinárodných finančných inštitúcií, na výsledok obstarávania majú značný vplyv práve poskytovatelia finančných zdrojov.

D) Zmluvná základňa

Dňa 17. októbra 2011 bol podpísaný Protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Mongolska o medzinárodných zmluvách, ktorými sa riadia dvojstranné slovensko-mongolské vzťahy.

Minister hospodárstva SR Peter Žiga podpísal **29. novembra 2017** v mongolskom Ulanbátare so svojim mongolským partnerom, ministrom zahraničných vecí Damdinom Tsongbataarom, **dohodu o hospodárskej spolupráci**. Stalo sa tak počas pracovnej návštevy členov vlády pod vedením podpredsedu vlády Petra Pellegriniho a s účasťou ministra financií Petra Kažimíra. Dohoda má uľahčiť vzájomnú obchodnú výmenu a spoluprácu v rôznych oblastiach. Podobná dohoda vo vzájomných vzťahoch chýbala od vstupu Slovenska do EÚ.

V štádiu prípravy je Dohoda medzi vládou SR a vládou Mongolskej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií. Obe strany si vymenili texty dohôd, avšak expertné rokovania k predmetnej dohode sa zatiaľ neuskutočnili.

Revízia zmluvnej základne

Po revízii zmluvnej základne, podpísanej v zastúpení veľvyslancom SR v Pekingu v roku 2011, zostali v platnosti nasledovné zmluvné dokumenty:

1. Agreement on Cooperation in the field of Culture between the Government of the Czechoslovak Socialist Republic and the Government of the People's Republic of Mongolia (Prague, April 25, 1973).
2. Consular Agreement between the Czechoslovak Socialist Republic and the People's Republic of Mongolia (Ulan Bator, 15 October 1976).
3. Agreement on Legal assistance in civil, family and criminal matters between the Czechoslovak Socialist Republic and the People's Democratic Republic of Mongolia (Ulan Bator, 15 October 1976).
4. Agreement on visa exemption for holders of diplomatic and official passports between the Government of the Czech and Slovak Federal Republic and Government of Mongolia (Ulan Bator, 26 June 1992).

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

A) Priame zahraničné investície

Mongolský parlament prijal už v r. 1993 Zákon o zahraničných investíciách na podporu prílivu, ochrany práv a majetku investorov regulácie. Upravuje tiež možnosť uzavretia stabilizačných dohôd.

Mongolsko ponúka investorom najmä daňové prázdny a niektoré ďalšie úľavy pri dovozoch:

- Investorovi sú poskytnuté 100% daňové prázdny v priebehu prvých 10 rokov a 50% v priebehu ďalších 5 rokov v prípade investícií do zariadení produkujúcich či prenášajúcich teplo a elektrickú energiu, do stavieb ciest, železníc, zariadení pre letecké kargo a inžiniering a do primárnej telekomunikačnej siete.
- Daňové prázdny sú poskytnuté vo výške 100% v priebehu prvých 5 rokov a vo výške 50% ďalších 5 rokov v prípade investícií do ťažby a spracovania nerastných surovín,

okrem drahých kovov, ropy, metalurgie, produkcia chemikálií železa, elektrotechnického priemyslu a strojárstva.

- Daňové prázdny vo výške 100% v priebehu prvých 3 rokov a 50% ďalších troch rokov.

Mongolský parlament 17. mája 2012 prijal nový zákon o zahraničných investíciách (v rovnaký deň zákon nadobudol účinnosť). V zmysle prijatého zákona je účasť zahraničných investorov pôsobiacich v 3 strategických odvetviach (prírodné zdroje, bankový a finančný sektor, masmédiá a telekomunikácie) limitovaná 49% podielom v týchto spoločnostiach, resp. hodnota zahraničnej investície nesmie presiahnuť 100 mld. MNT (58,35 mil. EUR). V polovici apríla 2013 však bola novelizácia pozmenená v dôsledku čoho už nebol požadovaný súhlas mongolského parlamentu pre akvizíciu vlastnickeho podielu na majetku pre spoločnosti pôsobiace v strategických sektoroch mongolskej ekonomiky. Súkromní zahraniční investori však v tejto oblasti stále potrebovali súhlas od mongolského kabinetu ministerstva hospodárskeho rozvoja v prípade snahy o získanie viac než 33% podielu na majetku, v ktorom by kontrovali sektor, alebo mohli ovplyvňovať ceny s ťažkými nerastnými surovinami, ako aj exportné ceny tejto komodity. Pre zahraničné entity usilujúce o získanie viac ako 49% podielu v strategickom sektore domácej ekonomiky je nutné schválenie na úrovni mongolského parlamentu. Predošlá novelizácia zákona o zahraničných investíciách z augusta 2006 nestanovovala žiaden limit účasti pre zahraničných investorov.

V prípade vyššej zahraničnej účasti je potrebné schválenie zahraničnej investície mimoriadnym parlamentným zhromaždením na návrh mongolskej vlády. Mongolská vláda predkladá investičný zámer do parlamentu po súhlasnom stanovisku zo strany Mongolskej agentúry pre zahraničné investície a obchod. Lehoty na vyjadrenie zo strany oboch inštitúcií sú 45 dní, celý schvaľovací proces tak trvá 90 dní. Predmetom schvaľovania sú aj transakcie, ktoré vedú k získaniu 1/3 a vyššieho podielu akcií strategického podniku, transakcie ktoré môžu mať vplyv na vývozné ceny komodít z krajiny resp. ktoré môžu viesť k vytváraniu monopolov na domácom trhu, ako aj zahraničných komoditných trhoch. Približne 80% PZI do Mongolska je zameraných na ťažobný priemysel. Úsilím vládnych nariadení je obnovenie prílivu priamych zahraničných investícií prostredníctvom dvoch mega projektov v ťažobnom baníckom priemysle a to Oyu Tolgoi (ťažba medi a zlata) a Tavan Tolgoi (ťažba uhlia).

K ďalším zaujímavým odvetviam PZI patrí infraštruktúra, doprava, energetika, stavebníctvo, zdravotníctvo, poľnohospodárstvo, cestovný ruch a služby v oblasti životného prostredia.

Priame zahraničné investície v Mongolsku v rokoch 2014-2018

Údaje v mld. USD

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Priame zahraničné investície	0,842	0,557	0,62	1,494	1,5

Zdroj: Mongolsky národný štatistický úrad

B) Energetická politika krajiny

Prevažná väčšina elektrickej a tepelnej energie Mongolska (ako celku) sa vyrába v tepelných elektrárňach na báze spaľovania uhlia. V malej miere sú využívané aj vodné zdroje. Plyn a ropa (mazut) sa k výrobe elektrickej energie takmer nepoužívajú (výnimku tvoria nižšie spomenuté dieselaagregáty). Zásoby uhlia využiteľné na výrobu elektrickej energie predstavujú 13 mld. ton z celkového objemu zásob (160 mld. ton). Celkový inštalovaný výkon všetkých existujúcich elektrární Mongolska je necelých 940 MW, spotreba je cca 840 MW (problematické sú však výkyvy, preto sa dováža približne 10% spotreby z Ruska). Na tepelné

elektrárne pripadá 79,8%, na dieselagregáty 4,4%, 2,7% na vodné elektrárne a 3,7% na slnečné a veterné zdroje.

Jadrová energetika v krajine nie je využívaná, a to aj napriek tomu že na území Mongolska sa nachádzajú bohaté ložiská uránovej rudy. Podľa informácií z rôznych zdrojov sa zásoba uránu v Mongolsku pohybuje približne v rozmedzí od 100 000 do 1,3 mil. ton. Z tohto dôvodu sa uvažuje aj o výstavbe jadrovej elektrárne.

C) Veda, výskum a vývoj, inovácie

V procese transformácie mongolskej ekonomiky vláda uskutočnila viacero krokov s cieľom podporiť rozvoj vedy, výskumu a technológií. Medzi konkrétne opatrenia v tejto oblasti patrí založenie *Science and Technology Foundation* (1997), prijatie Vládnej politiky pre vedu a technológie (1998), prijatie Zákona o transfere technológií a Zákona o vede a technológiách (1998), prijatie Hlavného plánu pre rozvoj vedy a technológií na obdobie rokov 2007-2020, prijatie Zákona o vysokom školstve (2002), Zákona o patentoch a Zákona o autorských právach (2006). Za základný a aplikovaný výskum sú zodpovedné jednak vzdelávacie inštitúcie, ďalej MAS – *Mongolian Academy of Sciences* a jednotlivé R&D spoločnosti. MAS riadi rozsiahlu sieť inštitútov, centier a výskumných jednotiek a zamestnáva okolo 6 500 výskumných pracovníkov. V Mongolsku je až 90% vedecko-výskumných kapacít koncentrovaných v hlavnom meste Ulánbátar.

MAS v spolupráci s vládou *Science and Technology* prijala na roky 2007-2020 Master Plan, ktorý je integrálnou súčasťou národnej stratégie rozvoja. Cieľom je posilniť národné vedecko-výskumné kapacity, zvýšiť efektivitu inovačných systémov, podporiť spoluprácu akademickej obce s výrobnou sférou, podporiť hospodársky rast vytvorením vhodného sociálneho, ekonomického a právneho prostredia, vytvoríť základy pre rozvoj domácich moderných technológií, podporiť rast inovatívnych priemyselných odvetví a tým položiť základy znalostne založenej ekonomiky.

Medzi primárne oblasti rozvoja patria:

- informačné technológie;
- tradičné národné technológie, ako spracovanie živočíšnych produktov, bylín, minerálov, rozvoj poľnohospodárskeho sektora, schopnosť presnejších predpovedí počasia, atď.;
- biotechnológie;
- chemický priemysel; a
- metalurgia a strojárstvo.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD MONGOLSKA

A) Dovočný a vývočný režim, obchodná prax

Dovočné clá

Väčšina dovážaného tovaru sa podľa súčasných predpisov zaťažuje 7% dovoznou prirážkou a 10% DPH. U niektorých druhov tovaru sa poplatky znižujú, alebo dokonca odpúšťajú (napr. dovoz zariadenia ako základného kapitálu zahraničných investícií a pod.).

V rámci dovočných obchodných prípadov je preferovanou platobnou podmienkou dokumentárny akreditív s odkladom splatnosti do 6 mesiacov. Vyše 60% obchodu sa uskutočňuje prostredníctvom konvertibilných mien.

Pre vybavovanie colných formalít pri dovoze tovaru do Mongolska je nutné predložiť nasledujúce dokumenty:

1. Registráciu hospodárskej jednotky
2. Nákladný list
3. Manifest
4. Colnú deklaráciu na dovoz tovaru, ktorý spadá pod špeciálne clo
5. Zahranično-obchodnú zmluvu (kontrakt)
6. Licenciu na dovážaný tovar
7. Zoznam tovaru
8. Certifikát o pôvode tovaru
9. Certifikát o kvalite tovaru
10. Certifikát Štátnej rady pre štandardizáciu a meranie

Na export z Mongolska sa nevzťahujú žiadne reštrikcie. Výnimkou sú niektoré položky podliehajúce úplnému zákazu.

Zákaz dovozu: zbraní, munície, výbušnín, jedov, drog, nemocných zvierat a rastlín, jedál, liekov a ďalších výrobkov pochádzajúcich z oblastí zasiahnutých epidémiami.

Zákaz vývozu: kultúrnych pamiatok a relikvií, vzácných zvierat a rastlín, väzenských výrobkov, špeciálnych chemikálií, umeleckých predmetov, ohrozených druhov živočíchov a rastlín, materiálov ohrozujúcich štátne tajomstvo.

Ochrana domáceho trhu: ochrannárske opatrenia sú minimálne. Obmedzenia sú zavedené iba na dovoz alkoholických nápojov, najmä liehu s vysokým obsahom alkoholu. Sezónne sa zavádza napríklad ochrana výrobcov múky.

B) Základná štatistika zahraničného obchodu

Mongolsko v roku 2018 obchodovalo so 156 krajinami sveta a dosiahlo obrat vo výške 12 887 mil. USD. Bilancia zahraničného obchodu v roku 2018 vykázala prebytok vo výške 1 137 mil. USD, a znížila sa o 728 mil. USD oproti predchádzajúcemu roku.

Vývoj zahraničného obchodu Mongolska v rokoch 2014-2018 (v mil. USD)

	2014	2015	2016	2017	2018
Dovoz	5 236,7	3 797,2	3 357,9	4 335	5 875
Vývoz	5 774,3	4 669,5	4 917,3	6 201	7 012
Obrat	11 011,0	8 466,6	8 275,2	10 536	12 887
Bilancia	537,6	872,3	1 559,4	1 865	1 137

Zdroj: Mongolsky národný štatistický úrad

C) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Komoditná štruktúra mongolského vývozu je stabilne najviac orientovaná na vývoz minerálov. Nerastné suroviny predstavovali 89% z celkového vývozu (z toho uhlie 47% a medený koncentrát 20%), textil a textilné výrobky 5%, kamene, vzácne kovy a šperky, živé zvieratá, mäso a výrobky živočíšneho pôvodu.

Hlavné dovozné komodity do Mongolska predstavovali stroje a zariadenia (27%), dopravné zariadenia (23%), nerastné suroviny (hlavne ropa; 19%), potravinárske výrobky a chemikálie.

Komoditná štruktúra mongolského exportu a importu v rokoch 2015-2018 (v tis. USD)

Import (v tis. USD)

Kľúčové skupiny komodít	2015	2016	2017	2018
Potraviny	329 398	329 181	378 674	436 686
Živé hosp. zvieratá, živoč. produkcia	40 970	40 896	57 154	69 488

Rastlinná produkcia	78 600	109 178	78 128	133 655
Nerastné suroviny	936 417	724 255	985 892	1 325 754
Produkty chemického priemyslu	270 339	272 129	315 035	372 173
Drevo, produkcia z dreva	41 018	30 389	40 303	33 991
Textil	57 188	63 333	72 329	90 259
Cement, sklo	106 287	82 879	80 302	114 451
Základné kovy	371 991	210 940	333 884	540 345

Export (v tis. USD)

Export - Kľúčové skupiny komodít	2015	2016	2017	2018
Potraviny	15 669,30	11 920,20	22 986,48	91 4233
Živé hosp. zvieratá, živoč. produkcia	26 382	29 242	67 416	102 121
Rastlinná produkcia	37 844	55 107	67 653	22 010
Nerastné suroviny	3 678 200	3 484 054	4 933 762	6 070 337
Koža, kožušiny	33 805	30 210	23 920	16 960
Textil	302 654	300 224	335 466	409 800
Cenné kovy, drahé kamene	421 385	761 511	596 939	145 480
Základné kovy	72 279	86 178	101 000	91 754
Elektrické prístroje, spotrebiče	54 218	71 420	22 770	24 854
Dopravné prostriedky, náhr. Diely	17 1888	69 980	17 030	24 749

Zdroj: Mongolsky národný štatistický úrad

D) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Export (v tis. USD)

Export	2014	2015	2016	2017	2018
Čína	5 073 398	3 910 120	3 901 619	5 307 438	6 505 258
Veľká Británia	398 740	337 679	557 185	660 535	172 856
Ruská Federácia	61 607	76 871	55 769	67 661	85 937
Taliansko	51 412	43 401	33 579	43 299	54 078

Import (v tis. USD)

Import	2014	2015	2016	2017	2018
Čína	1 767 915	1 389 940	1 061 163	1 412 562	1 969 050
Ruská Federácia	1 549 318	1 020 986	880 403	1 217 261	1 710 347

Japonsko	367 789	274 641	330 618	363 150	561 042
Južná Kórea	352 556	258 698	197 888	197 703	262 365

Zdroj: Mongolsky národný štatistický úrad

E) Vzťahy s EÚ

EÚ bola v Mongolsku zastúpená od mája 1991 Delegáciou EÚ v Pekingu prostredníctvom nerezidentnej diplomatickej misie. Dňa 24.7.2017 bolo v Bruseli rozhodnuté o otvorení samostatnej Delegácie EÚ v Ulánbátaru. Od 2.11.2017 ju viedol CDA a.i. Marco Ferri. Dňa 28.5.2018 sa funkcie rezidentného veľvyslanca EÚ v Mongolsku ujal Traian Laurentiu Hristea.

K prehĺbovaniu vzájomnej spolupráce medzi EÚ a Mongolskom dochádza k rôznym stretnutiam predstaviteľov EÚ a Mongolska na najvyššej úrovni ako napríklad Zmiešaného výboru EÚ- Mongolsko, ktorý sa konal poslednýkrát dňa 23. apríla 2018 v Bruseli. Mongolskej strane bol pri tejto príležitosti zaslaný „GSP + Scorecard“, v ktorom EÚ predložila zoznam nedostatkov v súvislosti s plnením zjednaných dohôd 27 GSP+ s očakávaným vyjadrením mongolskej strany. EÚ podporovala Mongolsko aj v dobe, keď Mongolsko hostilo Summit ASEM (júl 2016). Podstatnou súčasťou vzájomnej spolupráce bol aj prvý ľudsko-právny dialóg medzi EÚ a Mongolskom, ktorý sa uskutočnil v dňoch 27.-30. marca 2017.

Zmluva o partnerstve a spolupráci (PCA) je platná od 1. novembra 2017 (naviazala na predchádzajúcu Dohodu z roku 2013). EÚ na obdobie rokov 2014-2020 zdvojnásobila rozpočet na poskytovanie rozvojovej pomoci Mongolsku až na 65 mil. EUR.

Existujú rôzne spoločné programy a projekty, ktoré podporujú rozvoj Mongolska, zlepšenie mongolských noriem a regulačného rámca, posilňovanie technického a odborného vzdelávania a dodržiavanie ľudských práv. Mongolská vláda má záujem na implementácii európskych noriem a štandardov. EÚ podporuje mongolské snahy o vytvorenie funkčného podnikateľského prostredia, o diverzifikáciu výroby a zlepšenie kvality výrobkov. Cieľom je dodať mongolskej produkcii pridanú hodnotu a napomôcť k zvýšeniu jej konkurencieschopnosti.

EÚ je jedným z hlavných mongolských partnerov, tzv. tretích susedov. Hlavnými položkami mongolského exportu sú surové materiály a textilie (hlavne vlna kašmírskych kôz), kožené výrobky, drahé kovy, mongolské jurty. EÚ do Mongolska vyváža stroje a zariadenia, lieky, zdravotnícke zariadenia, kozmetické prípravky, chemikálie a potraviny. Pre podrobnejšie informácie o exporte z EÚ do tzv. tretích nečlenských krajín je odporúčaná [databáza o prístupe na trh MADB](#), ktorá bola zriadená Európskou komisiou pre účely komplexného vysvetlenia dovozných podmienok v nečlenských krajinách EÚ a snahe pomôcť zorientovať sa európskym spoločnostiam v neznámom prostredí.

Mongolsko ako ekonomika s nižšími až strednými príjmami je od roku 2006 príjemcom Všeobecného preferenčného systému- zvláštného pobádacieho režimu pre udržateľný rozvoj a výkonnú správu (GSP+). GSP+ umožňuje prakticky bezcolný vstup 7200 colným položkám na trhy EÚ, avšak pri plnení podmienky dodržiavania ľudských práv a slobôd stanovených v Universal Periodic Review Mongólia z roku 2005. Limit GSP+ je 6,5 mld. EUR.

Mongolsko je taktiež čiastočným príjemcom grantu, ktorý Európska komisia v roku 2015 pridelila Medzinárodnej organizácii práce (ILO) na dvojročný pilotný program pre posilnenie kapacity verejných správ. Asistencia Mongolsku spočíva v technickej pomoci, školeniach a zvyšovaní všeobecného povedomia. Delegácia ILO navštívila Mongolsko v máji 2018 a z hľadiska uspokojivému vývoju bude naďalej Mongolsko podporovať.

V Mongolsku od roku 2006 pôsobí Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD), čo prispelo k rastu ekonomickej spolupráce medzi európskymi krajinami a Mongolskom. EBRD poskytuje podporu malým a stredným podnikom pomocou grantu 9,2 mil. EUR alokovanom cez Asian Investment Facility (AIF). EBRD tak ďalej poskytuje úver miestnym komerčným bankám

a malým a stredným podnikom až do výšky 100 mil. EUR. EBRD má v Mongolsku rezidentnú zástupkyňu, vedúcu misie Irinu Kravchenko.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

A) Obchodné zvyklosti v teritóriu

V Mongolsku nie je možné obchodovať samostatne. Vždy je potrebné nadviazať spoluprácu s miestnym zástupcom alebo firmou, ktorí dôkladne poznajú daný trh.

B) Vyhodnotenie odbytových možností SR

V minulosti bývalo Československo druhým najväčším obchodným partnerom Mongolska po bývalom Sovietskom zväze. Bohužiaľ SR tento trh v podstate opustila a obchodné kontakty sa nadväzujú pomaly a ťažko.

Možnosti vývozu spotrebného tovaru sú obmedzené veľkosťou trhu a počtom jeho obyvateľov. Z 3,238 milióna mongolských obyvateľov približne polovica žije kočovným spôsobom života a za peniaze si kupuje iba vybrané druhy potravín. Aj u mestského obyvateľstva je kúpna sila nízka. Silný dopyt predstavuje iba bohatá skupina obyvateľov a zahraniční investori. Na druhej strane konkurenčnou výhodou je minimálna domáca výroba.

Najperspektívnejšie odvetvia sú:

- potravinársky priemysel (dodávky mlynov, zariadení na spracovanie mäsa a údenín, pekárenské linky);
- ťažobný priemysel (geologický prieskum, dodávky ťažobných zariadení, kooperácia v oblasti podporných bankových činností);
- energetika (modernizácia, rozširovanie existujúcich kapacít, výstavba nových elektrární, distribučných sietí, dodávky energetických zariadení);
- železničná mechanizácia a infraštruktúra (rekonštrukcia a obnova vozového parku, informačné systémy pre osobnú železničnú prepravu);
- dopravná infraštruktúra (železnice, cesty);
- dopravná mechanizácia - trolejbusy, autobusy, nákladné vozidlá (dodávka komponentov, kompletáž);
- malé, ľahké lietadlá;
- ochrana životného prostredia, vodné hospodárstvo, riešenie odpadu, dekontaminácia pôdy;
- poľnohospodárstvo (poľnohospodárske stroje, budovanie kravínov, biotechnologické metódy chovu hovädzieho dobytku, chov kureniec, krmivá);
- dodávky zariadení pre kožiarsky priemysel;
- stavebníctvo (výstavba bytov, nebytových priestorov);
- dodávky repasovaných strojov, zariadení a dopravných prostriedkov pre priemysel; a
- dodávky podvozkov pre trolejbusy.

Očakávaný vývoj krajiny

Medzinárodný menový fond (MMF) považuje ekonomické vyhliadky Mongolska za pozitívne na roky 2019 a 2020 a poukazuje na to, že hospodársky rast Mongolska bude pravdepodobne vyšší ako sa očakávalo.

Pri realizácii programu MMF sa ekonomika v uplynulom období obnovila a dokonca vzrástla o 6,9% v roku 2018. Devízové rezervy prekročili 3 miliardy USD.

Tretie prehodnotenie trojročného „Extended Fund Facility“ (Nástroj rozšíreného fondu) bolo schválené 24. mája 2017 v sume vo výške 434,3 milióna USD. Dohoda je súčasťou balíka

peňazí vo výške 5,5 miliardy dolárov od darcovských krajín, vrátane Japonska a Južnej Kórey, s cieľom podporiť stabilizáciu hospodárstva a položiť základ pre trvalo udržateľný inkluzívny rast.

Medzinárodný menový fond poznamenal, že jeho program pozitívne pomohol vyriešiť problém zahraničného dlhu Mongolska a devízové rezervy Mongolska sa zvýšili o 1,2 miliardy dolárov. Mongolsko sa tak zotavuje a odzrkadľuje silný medzinárodný dopyt po komoditách a zvyšuje dôveryhodnosť, kľúčové makroekonomické kvantitatívne ciele vrátane fiškálneho deficitu a medzinárodných rezerv boli dosiahnuté.

Mongolsko sa zaviazalo ukončiť expanzívnu menovú politiku, presadzovať úsporné opatrenia, zvýšiť niektoré dane a znížiť výdavky na sociálne zabezpečenie. MMF predpovedá rast HDP v Mongolsku na úrovni 6,6% v roku 2019 a 6,3% v roku 2020.

Existuje však niekoľko rizík pre hospodársky rast. Najmä existuje tendencia k zníženiu vonkajšieho dopytu po surovinách a zvýšeniu ceny ropy.

C) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

Formy podnikov

Mongolská legislatíva umožňuje viacero foriem podnikateľských jednotiek, a to **akciovú spoločnosť** (minimálny základný kapitál 10 mil. MNT), **spoločnosť s ručením obmedzením** (minimálny základný kapitál pre zahraničnú investíciu 100 tis. USD), **spoločný podnik/partnership** (s obmedzeným ručením či bez obmedzeného ručenia, vždy minimálne jeden spoločník ručí celým svojím majetkom). Zahraničné podniky môžu zvoliť svoju prítomnosť na trhu formou zložiek bez právnej subjektivity – filiálka, zastupiteľská kancelária (iba zastupiteľské aktivity, nie komerčné).

Rokovania

Vhodným **rokovacím jazykom** je **ruština** a **angličtina**. S veľkým obdivom je prijímaná znalosť miestneho jazyka. Vhodná doba na rokovanie je po 10. hodine dopoludnia. Priaznivo je hodnotené, ak cudzinec pozve svojho partnera na obed alebo večeru. **Vizitky** bývajú štandardného typu a podávajú sa obidvomi rukami súčasne. Pozornosti či **darčeky** sú prijímané s veľkou úctou.

Pracovná doba je v pondelok až piatok od 9.00 - 18.00 h. s prestávkou od 13.00 - 14.00 h.

Získania informácií o spoločnosti a miestnom trhu

Vzhľadom k malému počtu obyvateľov sa v Mongolsku „každý pozná s každým“. Informácie o firmách sa získajú pomerne ľahko. Obchody si treba poisťovať, nespoliehať sa na dobré slovo. Rozsiahly je klientelizmus a korupcia.

Platobná morálka

Je rôzna. Treba byť obozretný a obchody si poisťovať. Na druhej strane sú firmy, ktoré zaplatia vopred až 90% hodnoty zákazky. Pokiaľ nie je transakcia poistená, je to jediný spôsob ochrany.

Riešenie sporov

Všeobecne platným princípom je snaha o riešenie obchodných sporov dohodou. V prípade, že to nie je možné, riešia sa spory súdnou cestou, čo však pre zahraničný subjekt nie je jednoduché. Ak je v zmluve rozhodcovská doložka, potom sa spory riešia pomocou arbitrážnych súdov. V prípade ak je žalobcom mongolská strana je príslušnosť k Arbitrážnemu súdu Mongolskej národnej obchodnej a priemyselnej komory. Ak je žalobcom zahraničný subjekt, musí sa obrátiť na arbitrážny súd danej krajiny. Rozhodnutie je konečné.

D) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízové formality

Požadovaným dokladom pri ceste občana SR do Mongolska je platný cestovný pas, jeho platnosť musí presahovať dobu platnosti požadovaného víza, a to minimálne o 12 mesiacov. Držitelia cestovných pasov SR sú si pred cestou do Mongolska povinní zabezpečiť platné mongolské vízum.

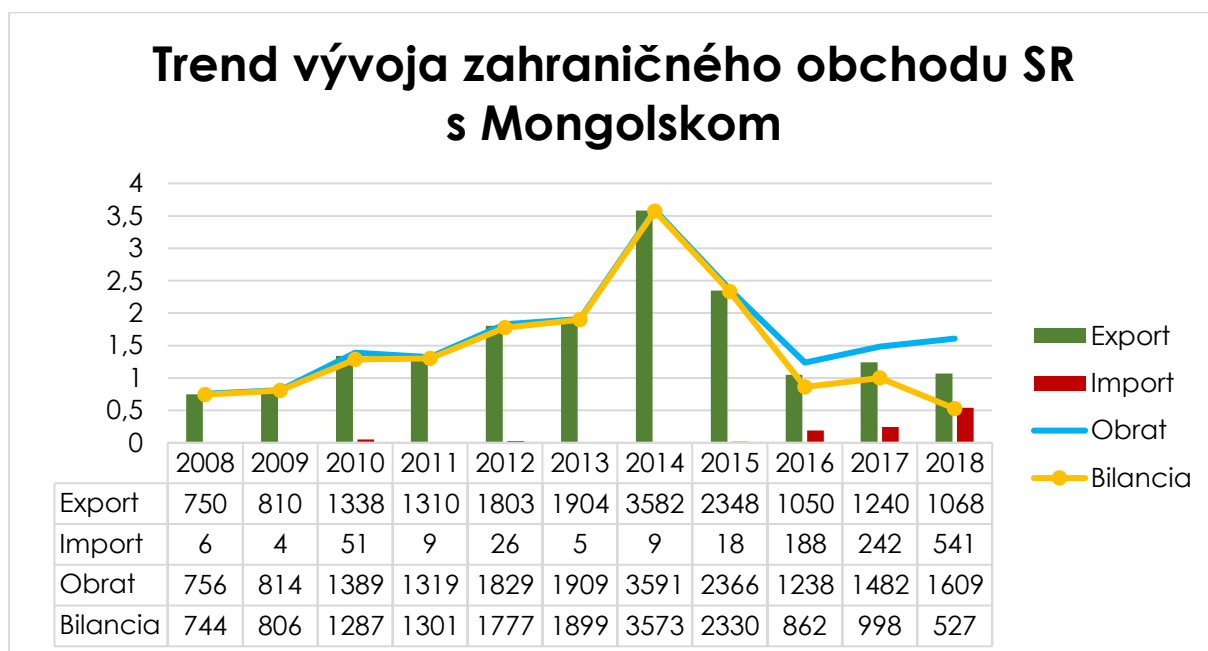
Doprava a odporúčané dopravné spojenia (letecké linky, vlaky, taxi služba, MHD, požičovne áut)

Na vstup na územie Mongolska môžu občania SR okrem medzinárodného letiska „Cingis Chán“ v Ulánbátare použiť dva železničné hraničné priechody, a to Suchbátar/Nauški (s RF) a Dzamyn Úd/Ereen (s ČLR) a päť cestných prechodov - Altanbulag/Kjachta, Cagán núr/Tašanta, Ereencav/Soloviovsk (s RF) a Dzamyn Úd/Ereen, Bicigt/Zun Chatavc (s ČLR). Cestné priechody sú v prevádzke každý deň od 9.00 h. do 19.00 h.

Tel. čísla (prvá pomoc, polícia, dopravná záchranná služba, požiarnici a iné)

Požiarna služba	101
Policajná správa	102
Pohotovostná služba	103
Dopravná polícia:	70112100

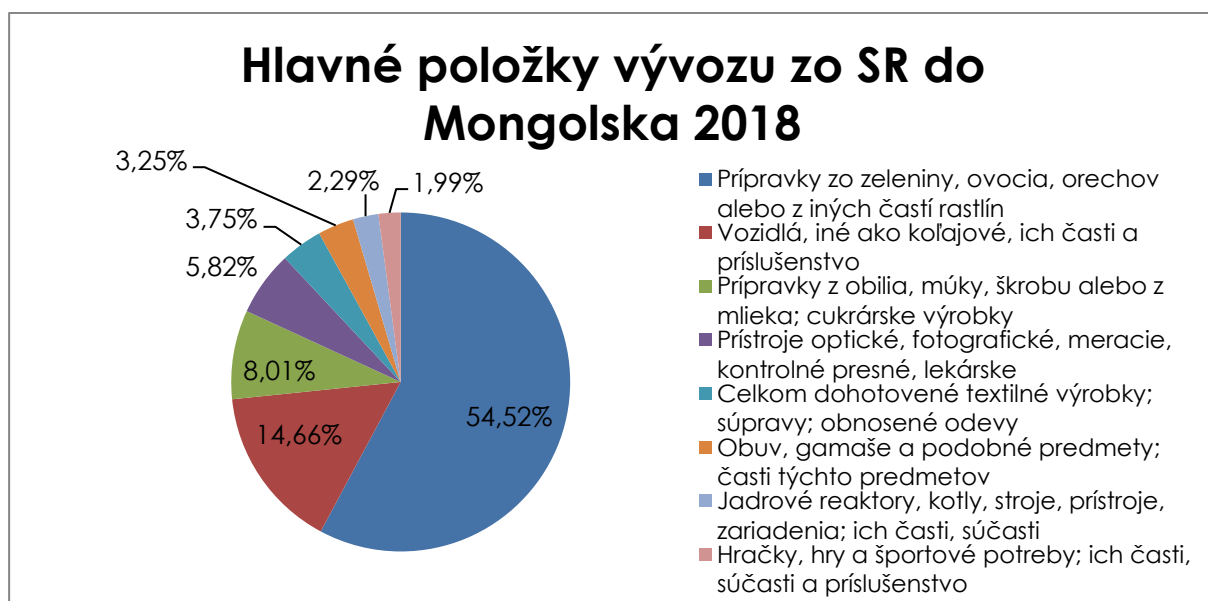
Príloha č.1: Štatistika vzájomného obchodu medzi SR a Mongolskom podľa Štatistického úradu SR (v tisícoch EUR) medzi rokmi 2008-2018

* Zdroj: ŠÚ SR (tabuľka v tisíckach eur)

Hlavné položky vývozu zo SR do Mongolska (2018):

- prípravky zo zeleniny, ovocia orechov alebo iných častí rastlín (54,52%);
- vozidlá, iné ako koľajové, ich časti a príslušenstvo (14,66%);
- prípravky z obilia, múky, škrobu alebo z mlieka, cukrárske výrobky (8,01%);
- prístroje optické, fotografické, meracie, kontrolné presné, lekárske (5,82%);
- celkom dohotovené textilné výrobky, súpravy, obnosené odevy (3,75%);
- obuv, gamaše, a podobné predmety, časti týchto predmetov (3,25%);
- jadrové reaktory (2,29%); a
- hračky, hry a športové potreby, ich časti, súčasti a príslušenstvo (1,99%).

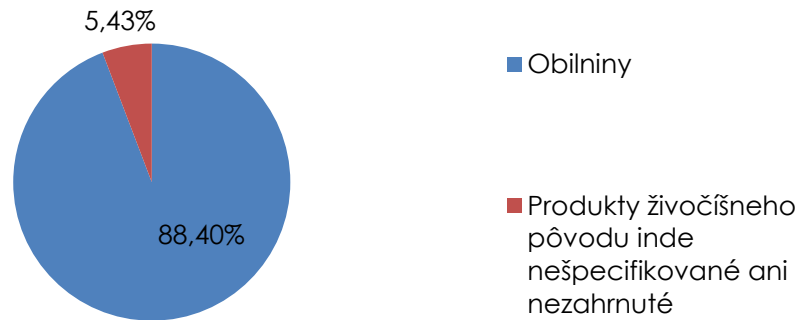

Hlavné položky dovozu SR z Mongolska (2018):

- obilniny (88,4 %); a
- produkty živočišného pôvodu (5,43%).

Hlavné položky dovozu SR z Mongolska 2018

Príloha č. 2: Adresy významných inštitúcií v Mongolsku

Úrad prezidenta

Štátna budova, Ulánbátar 12, Suchbátár dúreg

Parlament (Chural)

Štátna budova, Ulánbátar 12, Suchbátár dúreg

Úrad vlády

Štátna budova, Ulánbátar 12, Suchbátár dúreg

Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu

Ulánbátar, Suchbátár dúreg, Peace avenue 7a

Fax: 976-11-262495

Agentúra pre cudzincov:

Ulánbátar, Suchbátár dúreg, 2 horó, Cingis urgon culó (trída) 11.

Úradné hodiny agentúry: po-ut 9-13, 14-17, streda 9-14, ct-pia 9-13, 14-17.

Kontaktný tel.: 7011 9588

Internetové kontakty:

www.exportmongolia.com

<http://www.investmongolia.com>

<http://www.mongolchamber.mn>

www.exportservices.be/mongolia.htm

www.mit.pmis.gov.mn

www.mof.pmis.gov.mn

www.monjustice.url.mn

www.pmis.gov.mn.mofa

www.med.pmis.gov.mn

www.moh.mn

www.mswl.gov.mn

www.mrav.mn

www.spc.gov.mn

www.mse.mn

www.un.int/mongolia

www.businessculture.com/mongolia.html

www.worldbiz.com/mongolia.html

Kontakt na zastupiteľský úrad v Číne:

Veľvyslanectvo SR v Pekingu

Ri Tan Lu, Jian Guo Men Wai, 100 600 , Peking, Čína

Tel.: 0086/10/6532 1530, 6532 1531, 6532 1537

Fax: 0086/10/6532 4814

Web: www.mzv.sk/peking

Email: emb.beijing@mzv.sk